

N:o 131.

Af herr **C. J. Jakobson**, om upphäfvande af stadgandet att inteckning i fastighet skall, för att fortfarande vara gällande, hvar tionde år förnyas.

Ehuru årligen reformer införas i vårt lands gällande lagar, så finnas många stadganden deri, som ännu äro föga tidsenliga och hvilka äro i behof af förändringar. Bland dem torde böra nämnas de stadganden, som röra inteckningars tioåriga förnyelse, hvilka, med den utveckling affärlifvet i vår tid tagit, numera kunna anses såsom föråldrade och föga lämpliga, hvarför saken är förtjent af att komma i åtanke hos Konungen och Riksdagen.

Åsigten om olämpligheten att inteckningar i fastighet skola förnyas inom hvar tionde år för att vara gällande är ingalunda ny, ty redan för nära trettio år sedan uttalade den komité såsom sin åsigt, hvilken komité år 1867 afgaf förslag till ändrade stadganden för betryggande af egande-, pant- och nyttjanderätt till fastighet, på hvilket komitébetänkande den nya lagen om inteckningar grundar sig, att inteckningar icke borde behöfva förnyas för att vara gällande. Samma komité afgaf äfven ett väl motiveradt förslag, huru en förkommen inteckning skulle kunna dödas, en sak som under nuvarande förhållanden är förenadt med stora svårigheter och hvilken naturligen måste förenklas om förnyelsestadgandet borttages.

Emellertid fästes icke något afseende vid komiténs omnämnda uttalande, då statsmagterna år 1875 genom lagstadganden ändrade inteckningsväsendet.

Sedermera hafva flera gånger motioner väckts vid riksdagarna, men utan att något resultat vunnits.

Den 1886 väckta motionen afstyrktes af lagutskottet bland annat därför, att de år 1875 föreskrifna fastighetsböckerna ännu ej voro upplagda. Vid de båda riksdagarna, som höllos 1887, återkommo motioner i samma syfte.

Med fullkomligt erkännande af den fördelaktiga inverkan, som inteckningsförnyelsens borttagande skulle utöfva på fastighetskrediten och ehuru Kongl. Maj:t samma år utfärdat förordning angående uppläggandet af fastighetsböcker, afstyrktes dock motionen af utskottet, då det ansågs, att saken borde pröfvas och afhandlas af den då arbetande fastighetskomitén.

Det utlåtande, som den nämnda komitén afgaf, var i hög grad belysande och uttalades på goda skäl nödvändigheten af inteckningsförnyelsens borttagande.

Bland andra argument, som framhöllos, må nämnas att inteckningar äro af en stor betydelse i och för realkreditens tillgodogörande, men ju mera de måste anlitas såsom säkerhet vid affärsuppgörelser icke blott inom utan äfven utom landet, ju riktigare är, att äfven de såsom säkerheter lemnade inteckningarna äro lämpliga att använda och att ej rättsliga formaliteter orsaka och mången gång förhindra deras användande för det afsedda ändamålet. Den i vårt land lagbestämda skyldigheten att hvar tionde år förnya inteckningar för att deras giltighet skall fortfara är mången gång en olägenhet och ofta ett hinder.

Huru många faror och svårigheter, som kunna orsakas genom det otidsenliga lagstadgandet, är för väl känt för att derom omständligt behöfver ordas. Då inteckningarna för förnyelse måste företes inför härads- eller rådhusrätt, så är innehafvaren mången gång nödsakad att anförtro den i främmande mans hand, hvarvid alltid är risk, utom det att de genom eldsvåda eller olyckshändelse kunna gå förlorade.

I 1867 års komitéförslag hade redan förekommit stadganden huru sådant skulle kunna lättare än nu ske, men hade inga ändringar vidtagits.

Då frågan på nytt framkom vid 1888 års riksdag, var det förvånande, så förberedd som den var, att den ej blef behandlad med tillfredsställande resultat. Visserligen antog båda kamrarna det i tvenne afgifna motioner framställda alternativa förslag, att en skrifvelse skulle aflätas till Kongl. Maj:t, med anhållan att denna viktiga reformfråga måtte af Kongl. Maj:t tagas under öfvervägande.

Kongl. Maj:t har likväl sedermera förklarad denna Riksdagens skrifvelse icke föranleda till någon Kongl. Maj:ts åtgärd.

Emellertid är det nu Riksdagens pligt att ånyo på fullt allvar upptaga denna isynnerhet för jordbrukskrediten så viktiga fråga och befordra densamma till ett nöjaktigt slut. Större skäl än någonsin förut finnas nu dertill. Till följd af jordbrukets tryckta ställning måste allt göras för att bereda jordbruksfastighetsegare möjlighet att erhålla lån mot billigaste ränta. På den engelska penningemarknaden kunde, enligt hvad känt är, penningar i somras fått lånas till 3 à 3 1/2 procent. Men Englands affärsmän gillade ej säkerhetshandlingar, hvilka äro så beskafade, som svenska inteckningar, icke därför att de ej ansågos vara goda säkerhetshandlingar, utan till följd af inteckningsförnyelsetvånget.

Den risk, som, utom besvär, är förenad med förnyelsen, har förut framhållits, men torde ännu en sak böra nämnas.

Förmyndare är ansvarig för myndlings medel. Om nu en inteckning, tillhörig myndling, förkommer genom olyckshändelse eller oredligt ombud, så synes det hårdt, att förmyndaren skall vara skyldig ersätta inteckningens värde. Ej bättre för en myndling om förmyndaren försummar inteckningsförnyelsen och befinnes insolvent, då inteckningsvärdet slutligen skall redovisas myndlingen.

Den minskade inkomst, som staten skulle få i karteafgift, torde ej böra vara något skäl, att motsätta sig inteckningsförnyelsens upphäfvande. På nu anförda skäl får jag värdsamt hemställa,

att Riksdagen för sin del behagade besluta, att stadgandet om förnyelse af inteckning i fastighet hvart tionde år för att inteckningen skall fortfara att gälla hädanefter upphör.

Stockholm den 27 januari 1895.

C. J. Jakobson.

I motionens syfte instämna:

Nils Jönsson.

C. F. Petersson.

Gustaf Anderson.